

1. Håndverkskompetansen og -kapasiteten skal styrkes

MÅLSETTING 1.1

Det er etablert et systematisk samarbeid om utvikling av utdanningstilbudene mellom kulturmiljøforvaltningen, kulturarvsektoren, utdanningssektoren, byggenæring og andre relevante næringsaktører.

RIKSANTIKVAREN SKAL

etablere en fast møteplass hvor fylkeskommunene, Sametinget, Utdanningsdirektoratet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Kulturdirektoratet, byggenæringen, Norsk håndverksinstitutt, og andre relevante aktører er representert, for oppfølging av Riksantikvarens håndverksstrategi.

gi innspill til relevante prosesser som omhandler opplæring og utdanning innen håndverk på nasjonalt nivå.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

fylkeskommunene etablerer samarbeid internt og mellom fylkeskommunene for å styrke utdannings- og opplæringsmulighetene innenfor tradisjonelle håndverksteknikker. Relevante samarbeidsorgan for lærebedrifter (opplæringskontor) bør inviteres med i dette samarbeidet.

MÅLSETTING 1.2

Arbeidsmarkedet innenfor restaurering og istandsetting er synliggjort.

RIKSANTIKVAREN SKAL

systematisk utvikle kunnskapsgrunnlag om behov og kapasitet innenfor tradisjonelt håndverk i samarbeid med utdanningssektoren, byggenæringen, kulturmiljøforvaltningen og andre kulturhistoriske fagmiljø.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

byggenæringen bidrar til utvikling av nødvendig kunnskapsgrunnlag om behov og kapasitet.

Utdanningsdirektoratet legger kunnskapsgrunnlag om behov og kapasitet til grunn for gjennomgang og videreutvikling av utdanningstilbud.

fylkeskommunene informerer om utdanningsmuligheter og kompetansebehov innenfor tradisjonshåndverk og istandsetting i sine regioner.

Utdanningsdirektoratet og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse har oppdatert informasjon om utdanninger innenfor tradisjonshåndverk i sine kanaler.

MÅLSETTING 1.3

Mulighetene for opplæring og fordypning i tradisjonelt håndverk i videregående skole og i lærlingordningen utnyttes bedre.

RIKSANTIKVAREN SKAL

stimulere til at det finnes flere relevante arenaer for praksisopphold og opplæring i lærebedrift i istandsettingsprosjekter i regi av Kirkebevaringsfondet.

tilrettelegge for læreplasser og praksisopphold i forbindelse med relevante restaurering- og istandsettingsprosjekt der Riksantikvaren er forvaltningsmyndighet.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

kulturmiljøforvaltningen og museene tilrettelegger for praksisopphold i forbindelse med istandsettingsprosjekt der dette er relevant og mulig.

fylkeskommunene initierer samarbeid om etablering av samarbeidsorgan for lærebedrifter (opplæringskontor) for verneverdige tradisjonshåndverk der dette ikke finnes fra før.

fylkeskommunene og utdanningssektoren legger til rette for at lærere i bygg- og anleggsteknikk kan få kompetanseheving innenfor tradisjonelle håndverksmetoder og materialbruk.

fylkeskommunene og samarbeidsorgan for lærebedrifter tar initiativ til samarbeid med håndverksbedrifter, utdanningsinstitusjoner og museer for å rekruttere lærlinger til relevante håndverksfag.

utdanningsinstitusjoner, museer og byggenæringen utnytter mulighetene til internasjonalt samarbeid gjennom finansieringsordninger som Erasmus+, Kreativt Europa og andre ordninger

MÅLSETTING 1.4

Høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning innen håndverksfag er videreutviklet, tilpasset markedets behov og har styrket kapasitet.

RIKSANTIKVAREN SKAL

stimulere til at det finnes flere relevante arenaer for hospitering og praksisopphold i istandsettingsprosjekter i regi av Kirkebevaringsfondet.

stimulere til hospitering og praksisopphold i forbindelse med relevante istandsettingsprosjekt der Riksantikvaren er forvaltningsmyndighet, i samarbeid med bransjeforeninger og eiere og forvaltere.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

fylkeskommunene samarbeider om å tilby fagskoletilbud innenfor tradisjonshåndverk der studentgrunnet per fylkeskommune er lavt.

byggenæringen og fagskolene legger håndverksstrategien til grunn for planlegging av bransjeprogrammer og andre kompetansetiltak.

universitetene, fagskolene, fylkeskommunene, Kulturdirektoratet og museene samarbeider om å etablere praktiske læringsarenaer for tradisjonshåndverk strategiske steder i landet.

universiteter og høyskoler tilrettelegger for at realkompetansevurdering kan kvalifisere til opptak på flere etter- og videreutdanninger.

2. Flere bedrifter med relevant kompetanse tar oppdrag på kulturminner og -miljø

MÅLSETTING 1.5

Ikke-formelle opplæringstiltak er videreutviklet, tilpasset markedets behov og har styrket kapasitet.

RIKSANTIKVAREN SKAL

stimulere til relevante ikke-formelle opplæringstiltak og hospitering i prosjekter i regi av Kirkebevaringsfondet.

videreføre og styrke arbeidet med internasjonalt samarbeid om kunnskapsutvikling for håndverkere.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

Kulturdirektoratet, museumssektoren, regional kulturmiljøforvaltning, frivillige organisasjoner og bygningsvern- og fartøyvernssentre etablerer dialog og samarbeid om utvikling av regionale opplæringstilbud og hospiteringsordninger.

Kirkebevaringsfondet, i samarbeid med kirkeieier, håndverkere, KA og andre relevante aktører tar initiativ til å teste ut ulike modeller for kompetanseheving i forbindelse med kirkeistandsetting.

Norsk Håndverksinstitutt, i samarbeid med Kirkebevaringsfondet, KA og Riksantikvaren, viderefører kompetansehevingprosjekter relatert til kirkebygg for håndverkere innenfor de verneverdige tradisjonshåndverksfagene.

Kulturdirektoratet, i samarbeid med relevante aktører, stimulerer til nordisk samarbeid om utvikling av opplæringstilbud og ulike modeller for kompetanseheving.

MÅLSETTING 2.1

Anbudskonkurranser i istandsettingsprosjekter bidrar til at relevant kompetanse benyttes i alle ledd.

RIKSANTIKVAREN SKAL

utarbeide veiledning for håndverkere om anbudspesifikasjoner i istandsettingsprosjekt i samarbeid med byggebransjen og relevante kulturhistoriske fagmiljø.

utarbeide veiledning og gjennomføre veiledningstiltak for å heve bestillerkompetansen til eiere og forvaltere i anbudspesifikasjoner i samarbeid med større statlige og private aktører.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

statlige eiere og forvaltere gjennomgår og reviderer egen anskaffelsespraksis med utgangspunkt i håndverksstrategien for å bidra til bruk av riktig kompetanse i istandsettingsprosjekt.

fylkeskommunene, Sametinget, bygnings- og fartøyvernssentre og regionale bransjeforeninger tilbyr relevant veiledning og kurs om offentlig anskaffelser til eiere, forvaltere og bedrifter. Det bør også stimuleres til erfaringsutveksling og samarbeid mellom små og mellomstore bedrifter.

MÅLSETTING 2.2

Koblingen mellom marked og bedrifter er styrket.

RIKSANTIKVAREN SKAL

sammen med relevante aktører undersøke om eksisterende registre og godkjenningsordninger kan gjøre det lettere for oppdragsgivere å finne riktig bedrift og håndverker.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

fylkeskommunene og Sametinget jobber for å sikre gode rådgivningstjenester for eiere og bedrifter.

bransjeforeninger tilbyr veiledning til bedrifter om synliggjøring av kompetanse og erfaring.

MÅLSETTING 2.3

Kulturmiljøforvaltningens tilskuddsmidler og vedtak bidrar til bruk og utvikling av relevant håndverkkompetanse.

RIKSANTIKVAREN SKAL

evaluere i hvilken grad Riksantikvarens økonomiske og juridiske virkemidler bidrar til bruk og utvikling av riktig kompetanse i istandsettingsprosjekt.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

statlige eiere og forvaltere gjennomgår egen praksis for å bidra til bruk og utvikling av riktig kompetanse i istandsettingsprosjekt.

3. Erfaringsbasert kunnskap og forskning skal styrkes

MÅLSETTING 2.4

Kulturmiljøforvaltningens kompetansekrav er tydelig formidlet til eier, bestiller, håndverkere og bedrifter.

RIKSANTIKVAREN SKAL

tydeliggjøre kompetansekravene som stilles i vedtak om tilskudd og vedtak om dispensasjon fra fredningsvedtak, og tilpasse disse til prosjektets kompleksitet.

utarbeide veiledningsmateriell knyttet til kompetansekrav i istandsettingsprosjekter.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

regional kulturmiljøforvaltning og Sametinget bør tydeliggjøre kompetansekravene som stilles i vedtak om tilskudd og vedtak om dispensasjon fra fredningsvedtak og tilpasse disse til prosjektets kompleksitet.

Kulturminnefondet bør tydeliggjøre kompetansekravene som stilles i vedtak om tilskudd og tilpasse disse til prosjektets kompleksitet.

bransjeorganisasjoner og utdanningssektoren formidler Riksantikvarens kompetansekrav til arbeid på fredede og verneverdige bygninger, anlegg og fartøy til medlemmer og utdanningsinstitusjoner.

MÅLSETTING 3.1

Kunnskapsutvikling og forskning videreutvikles i samarbeid mellom kulturmiljøforvaltningen, håndverkere og andre kunnskapsmiljø.

kartlegge kunnskapsbehov innenfor tradisjonelt håndverk sammen med kulturmiljøforvaltningen og andre relevante aktører

formidle kartlagt kunnskapsbehov til aktuelle høyere utdanningsinstitusjoner, relevante forskningsinstitusjoner og museer.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

Norsk Håndverksinstitutt, i samarbeid med Kulturdirektoratet, relevante museer og Riksantikvaren, stimulerer til møteplasser og seminarer for formidling av forsknings- og erfaringsbasert kunnskap mellom håndverkere.

MÅLSETTING 3.2

Kunnskapsbehov som følger av klimaendringenes påvirkning på kulturmiljø er identifisert og det er lagt til rette for kunnskapsutvikling og forskning.

RIKSANTIKVAREN SKAL

undersøke kulturmiljøforvaltningens kunnskapsbehov for å håndtere klimaendringenes påvirkning på bygninger, anlegg og fartøy i samarbeid med relevante aktører.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

relevante kunnskaps- og forskningsinstitusjoner utvikler tiltak for å produsere kunnskapen som etterspørres i kartleggingen.

MÅLSETTING 3.3

Kunnskapen om tradisjonelle materialer og teknikker er bedret og utviklet

RIKSANTIKVAREN SKAL

bidra til styrking av forskning og kunnskapsutvikling på materialkvalitet, -tilgang, -tilvirkning, og -bruk gjennom sitt FOU-arbeid.

bidra til at oppdatert kunnskap om tradisjonelle materialer og materialbruk er tilgjengelig for håndverkere og eiere og forvaltere.

RIKSANTIKVAREN ANBEFALER AT

kulturmiljøforvaltningen og andre relevante aktører kartlegger kunnskapsbehov om tradisjonell materialbruk og materialtilgang og melder dette inn til Riksantikvarens prioriterte kunnskapsgrunnlag.